

চতুৰ্থ ঋণাত্মিক-ASL ৰ-ছাপ ছাত্ৰীৰ-
সৰে-ধনিত্ব সন্মুখে এটি আলোচনা
আগবঢ়োৱা হ'ল। ইয়াত সোমালোকে-
কিছুমান চুটি প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আৰু দীঘল
প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দাৰা। আলোচনাটো পঢ়ি
সোমালোকে প্ৰশ্নোত্তৰ সন্মুখ বিচাৰি-
লিখিব।

তুলিকা সোমালী.
সহযোগী অধ্যাপিকা, অসমীয়া
বিভাগ।

ভাষাৰ ধ্বনিসমূহৰ বিজ্ঞানসন্মত বিচাৰ-বিশ্লেষণৰ নাম ধ্বনিতত্ত্ব। যেনে— অসমীয়া
ধ্বনিতত্ত্ব, বাংলা ধ্বনিতত্ত্ব। ধ্বনিতত্ত্বত ভাষা বিশেষত উচ্চাৰিত বাগ্‌ধ্বনি, ধ্বনিসমূহৰ পৰিৱৰ্তন,

বৰ্ণ আৰু উপধ্বনি সম্পৰ্কে সুস্পষ্টভাৱে আলোচনা কৰা হয়। মানুহৰ বাগ্‌যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ ধ্বনি উচ্চাৰিত হ'লেও কোনো এক ভাষাত মাত্ৰ কেইটামান ধ্বনিহে প্ৰয়োগ হয়। গতিকে ধ্বনিতত্ত্বত কোনো এটা বিশেষ ভাষাত ব্যৱহৃত ধ্বনিসমূহৰহে অধ্যয়ন কৰা হয়। ধ্বনিৰ স্বৰূপ আৰু সিহঁতৰ প্ৰায়োগিক বিশ্লেষণ ধ্বনিতত্ত্বৰ কাম। ইয়াত ধ্বনিবিজ্ঞান (Phonetics) আৰু বৰ্ণবিজ্ঞান (Phonemics) দুয়োটা বিষয় জড়িত হৈ থাকে। হাওঁফাওঁৰ পৰা বাহিৰলৈ ওলাই অহা আৰু বাহিৰৰ পৰা মুখৰ ভিতৰলৈ সোমাই অহা বায়ুপ্ৰবাহৰ সহায়ত বাগ্‌দ্বিৱৰ্ত্তনৰ সঞ্চালনত এক প্ৰকাৰ নাদৰ সৃষ্টি হয়, এই নাদকেই 'বাগ্‌ধ্বনি' বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে 'মই ভাত খাওঁ' এই বাক্যটোত ম+ই, ভ+আ+ত, খ+আ+ওঁ আদি কেইবাটাও ধ্বনি উচ্চাৰিত হয়। বাগ্‌ধ্বনিসমূহক দুটা ভাগত ভগোৱা হয়। এটা হ'ল বিভাজ্য আৰু আনটো অবিভাজ্য। যিবোৰ ধ্বনিক নিৰ্দিষ্ট গোট হিচাপে ভাগ কৰি দেখুৱাব পাৰি সেই ধ্বনিসমূহক বিভাজ্য ধ্বনি আৰু যিবোৰ ধ্বনিক ভাগ কৰি দেখুৱাব নোৱাৰি অথচ সেইবোৰৰ অস্তিত্ব অনুভৱ কৰিব পাৰি তাক অবিভাজ্য ধ্বনি বোলে। বিভাজ্য ধ্বনি আকৌ দুই প্ৰকাৰৰ— স্বৰধ্বনি আৰু ব্যঞ্জনধ্বনি। হাওঁফাওঁৰ পৰা ওলাই অহা বায়ু প্ৰবাহক জিভাৰ বিভিন্ন অংশৰ সঞ্চালনেৰে পৰিৱৰ্তিত কৰি যিবোৰ ধ্বনিৰ সৃষ্টি কৰা হয় সেইবোৰক স্বৰধ্বনি বোলা হয়। আনহাতে বতাহৰ প্ৰবাহক আংশিক বা সম্পূৰ্ণৰূপে ৰোধ কৰি যিবোৰ ধ্বনি সৃষ্টি কৰা হয় সেইবোৰক ব্যঞ্জনধ্বনি বোলে। স্বৰধ্বনিসমূহক আকৌ মাত্ৰা আৰু গুণ অনুসৰি ভাগ ভাগ কৰিব পাৰি। গুণ অনুসৰি স্বৰধ্বনিক চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি—

১) জিভাৰ অংশ বিশেষৰ স্থান অনুসৰি :

- ক) সন্মুখ বা প্ৰান্তীয়
- খ) মধ্য বা কেন্দ্ৰীয়
- গ) পশ্চ বা মূলীয়।

২) জিভাৰ অৱস্থান উচ্চতা অনুসৰি :

- ক) উচ্চ — উচ্চ
উচ্চাভাস
- খ) মধ্য — মধ্যসম
মধ্য
মধ্যাভাস
- গ) নিম্ন — নিম্ন
নিম্নাভাস

৩) মুখ-বিৰৰৰ বিস্তৃতি অনুসৰি :

- ক) সংবৃত — সংবৃত
অৰ্ধ-সংবৃত
সংবৃতভাস